

Příloha č. 1

Písemná příprava na výuku zeměpisného kroužku č. 2

Slovensko - podnebí, povrch, vodstvo

Podnebí na Slovensku je velmi podobné podnebí v České republice. Území Slovenska leží v mírném klimatickém pásmu, na přechodu mezi podnebím oceánským a vnitrozemským. Střídají se zde čtyři roční období (jaro, léto, podzim, zima). Je zde větší teplotní rozdíl mezi létem a zimou než v přímoří, ale menší než ve vnitrozemí. Nejchladnějším měsícem je leden, nejteplejším červenec. Nejvyšší průměrné roční srážky jsou v Tatrách (2130 mm). Na horách je chladněji, v nejvyšších polohách (na hřebenech) sníh přetrvává až do léta, v zimě jsou hory bohaté na sněhové přehánky, sněhová pokrývka se tam drží až do poloviny jara a poskytuje dobré podmínky pro pěstování zimních sportů. Nejnižší průměrná roční teplota je na Gerlachovském štítu (-6°C). V nížinách je tepleji, sněhové přehánky nejsou tak vydatné a sníh tu brzy taje. V letních měsících, převážně v nejteplejším červenci, ale někdy i o něco dříve či později, je možné koupání ve vodních nádržích a řekách. Nejvyšší průměrná teplota je u Štúrova ($10,4^{\circ}\text{C}$). Počasí je poměrně nestálé, ovlivňují ho vanoucí větry ze všech světových stran. Převážně v zimních měsících se ve velkých městech zhoršuje rozptylová situace, vzniká tzv. skleníkový efekt, vlivem smogu, který se hromadí z exhalací. Před cestou za některou z krás Slovenské republiky je dobré sledovat dlouhodobější předpověď počasí.

Slovenská republika je středně hornatá země s velmi pestrým reliéfem. Všechny výškové stupně jsou tu zastoupeny mnohem rovnoměrněji než v České republice. Nížiny (pod 200 m. n. m.) zaujímají 28 %, střední polohy (od 200 do 1000 m. n. m.) 65 % a nad 1000 m. n. m. leží 7 % státního území. Nejvyšším bodem Slovenska je vrchol Gerlachovského štítu ve Vysokých Tatrách (2655 m. n. m.), nejnižší leží řeka Bodrog na státní hranici s Maďarskem (94 m. n. m.). Převážnou část území zaujímají Západní Karpaty, které se táhnou od Vídeňské pánve až k Tyličskému sedlu v pramenné oblasti řeky Topľa. Zde na ně navazují Východní Karpaty, které zaujímají krajní severovýchod státu. Karpaty na území Slovenska mají pásemné uspořádání. Jednotlivá pásma od sebe dělí mezihorské kotliny a údolí řek. Západní Karpaty jsou složeny ze tří zřetelně oddělených pásem. Nejstarší a nejvyšší je střední pásmo, které začíná na soutoku Moravy a Dunaje Malými Karpaty a pokračuje přes Povážský Inovec, Strážovské vrchy, Malou

a Velkou Fatru, Tribec, Chočské vrchy, Vysoké a Nízke Tatry až po plošně nejrozsáhlejší Slovenské Rudohoří. V těchto oblastech se vyskytují mnohé krasové úkazy.

Vnější pásmo Západních Karpat je jednotvárným souvrstvím pískovců a jílových břidlic. Horská pásma na sebe paralelně navazují. Tvoří je na hranicích s Českou republikou Bílé Karpaty, Javorníky a dále již na území Slovenska Kysucké a Oravské Beskydy, Oravská Magura, Skorušinské vrchy. Dále přechází pásmo na území Polska a opět se vrací na Slovensko Spišskou Magurou, pokračuje přes Levočské vrchy a Cergov k Šarišské vrchovině na severním okraji Košické kotliny. Nejvyšších nadmořských výšek dosahují vnější Karpaty v Oravských Beskydech (Babia hora, 1725 m. n. m.).

Vnitřní pásmo zasahuje na území Západních Karpat. Patří sem skupina sopečných pohoří ve středním Pohroní - Pohronský Inovec, Vtáčník, Kremnické vrchy, Štiavnické vrchy, Javorie, Krupínská planina a nejvyšší sopečný masiv Polana (1453 m. n. m.). Z Východních Karpat patří do vnitřního sopečného pásma Vihorlat a Popričiny (leží na hranicích s Ukrajinou).

Řeky na Slovensku patří do úmoří Černého a Baltského moře. Do úmoří Baltského moře patří řeky Dunajec a Poprad, ostatní řeky připadají do úmoří Černého moře. Na Slovensku jsou dvě hlavní povodí, na západě se řeky vlévají do Dunaje, který vodu odvádí do Černého moře. Řeky z východního povodí se v Maďarsku vlévají do Tisy. Největší řeka, která protéká územím jižního Slovenska, je Dunaj. Do Dunaje ze západu přitéká řeka Morava. Dále se do Dunaje vlévají řeky Váh, Nitra a Ipel'. Při jarním tání v povodí Bodrogu, Popradu a Váhu vznikají často povodně, protože většina vody pochází z abnormální horské sněhové nadílky a zamrzlých horských pramenů.

Na Slovensku je řada jezer ledovcového původu (v Tatrách), některá vznikla rovněž zahrazením údolí sesuvem. Největší je Velké Vihorlatské, nazývané také Mořské oko, jehož plocha je 14 ha.

Nejvíce přehrad bylo vybudováno na Váhu (Vážská kaskáda). Největší plochu zauímají Oravská přehrada (35 km²), Zemplínská Šírava, Liptovská Mara a Domaša.

Příloha č.2

Písemná příprava na výuku zeměpisného kroužku č. 8

Rakousko - písemný test

1. Hlavní město Rakouska je

a) Salzburg	c) Wien (Vídeň)
b) Graz (Štýrský Hradec)	d) Innsbruck

2. Z kolika spolkových zemí se Rakousko skládá

a) 8	c) 12
b) 9	d) 15

3. Kolik obyvatel má Rakousko

a) 8 260 000	c) 2 330 000
b) 4 581 000	d) 10 847 000

4. Rakousko - Uhersko zaniklo v roce

a) 1740	c) 1848
b) 1945	d) 1918

5. V Alpách panuje klima

a) oceánské	c) kontinentální
b) alpské	d) smíšené

6. Nejvyšší hora Rakouska je

a) Nebelstein	c) Grossglockner
b) Obersalzberg	d) Loderbichl

7. Nejdelší řeka Rakouska je

a) Dunaj	c) Dráva
b) Inn	d) Salzach

8. Rakousko je největším světovým producentem

a) soli

c) uhlí

b) ropy

d) magnezitu

9. Hydroelektrárny (vodní elektrárny) vyrobí elektrické energie

a) 50 %

c) 25 %

b) 75 %

d) 90 %

10. Většina orné půdy leží na

a) západě území

c) východě území

b) severu území

d) jihu území

Příloha č. 3

Písemná příprava na výuku zeměpisného kroužku č. 9

Německo - územní vývoj, poloha, obyvatelstvo

Německo (oficiální název Spolková republika Německo) je spolkovým státem (federativní republikou). Český název znamenal „země němců“, tj. lidí pro Slovany jakoby němých (nemluvili slovanskou řečí a nerozuměli jí).

Německo sousedí s devíti státy. Jsou to Dánsko, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Francie, Švýcarsko, Rakousko, Česká republika a Polsko. Na severu je Německo omýváno Severním a Baltským mořem. Administrativně se člení na 16 spolkových zemí. Každá spolková země má svou ústavu, parlament a vládu. Největší spolkovou zemí je Bavorsko, hospodářsky nejvýznamnější a nejvíce zalidněnou spolkovou zemí je Severní Porýní - Vestfálsko, kde žije téměř 18 milionů obyvatel.

Hlavním městem Německa je Berlín (3,5 mil. obyvatel), který je významným kulturním, finančním a průmyslovým centrem. Je sídlem vlády, parlamentu, kancléře a prezidenta.

Území dnešního Německa bylo již ve starověku osídleno germánskými kmeny, které odtud postupně vytlačily Kelty a úspěšně vzdorovaly i rozpínavé římské říši. Po jejím zániku byla silná kmenová vévodství postupně začleněna do Francké říše, ale po jejím rozpadu se opět osamostatnila. V 10. století vzniká Římskoněmecká říše, která byla po staletí oslabována vnitřními spory a rivalitou mezi římskoněmeckými císaři (králi) a papežem. V důsledku toho vedli její členové, včetně českého království, více či méně samostatnou politiku a došlo k roztržení říše na obrovské množství různých státních útvarů. Vliv papežů i římskoněmeckých císařů na dění v říši, nazývané později Svatá říše římská či Svatá říše římská národa německého, dále slábl a v důsledku napoleonských válek přestal tento již pouze formální svazek v roce 1806 existovat. V roce 1815 byl nahrazen tzv. Německým spolkem. V něm však narůstala mocenská rivalita mezi Pruskem a Rakouskem a tyto rozpory byly vyřešeny až prusko-rakouskou válkou v roce 1866. Po drtivé porážce Rakouska a následné prusko-francouzské válce v letech 1870-1871 došlo ke sjednocení Německa Pruskem a k vytvoření Německého císařství. Tím byla ukončena feudální roztržitost Německa, i když ta formálně trvala až do roku 1918. Rakousko-Uhersko bylo z procesu sjednocení vyloučeno. Snaha o připojení Rakouska k Německu

v roce 1918 nebyla úspěšná. Německé císařství bylo ekonomicky a mocensky dynamickým státem, který si vytvořil i menší koloniální panství v Africe a Oceánii. V důsledku porážky v první světové válce, kterou pomáhalo rozpoutat, zaniklo. Po mírových jednáních pak Německo ztratilo přes 70 000 km² území a bylo vojensky a ekonomicky oslabeno. To vedlo k nástupu Hitlera k moci (1933) a vytvoření Velkoněmecké říše. Ta rozpoutala druhou světovou válku (1939-1945), která skončila její totální porážkou. Jejími důsledky byly ztráty území na východě spojené s odsunem Němců z Československa a Polska a odstoupení Alsaska a Lotrinska Francii. Německo celkem přišlo o téměř 114 000 km² území. Dalším územním důsledkem bylo rozdělení Německa na Spolkovou republiku Německo (hlavní město Bonn) a Německou demokratickou republiku (hlavní město Berlín), k němuž oficiálně došlo v roce 1949, ale ve skutečnosti již při vymezení okupačních zón v roce 1945. Západní část Berlína měla zvláštní postavení, ale fakticky byla součástí Spolkové republiky Německo. Ke znovusjednocení Německa došlo v roce 1990, od roku 1991 je hlavním městem sjednoceného Německa Berlín, stěhování úřadů však trvalo mnoho let.

V Německu žije celkem 82 310 000 obyvatel. Je to nejhustěji zalidněný stát ve střední Evropě (230 obyvatel na 1 km²). Největší hustota obyvatelstva je v Porýní a Porúří. Ve městech žije 86 % populace. V Německu je 84 měst s více než 100 000 obyvatel.

V současnosti Němci tvoří přes 90 % obyvatel Německa. Podíl Němců po druhé světové válce poklesl v důsledku silného přistěhovalectví, především z Turecka. Dnes tvoří cizinci asi 9 % obyvatel země. Počet příslušníků národnostních menšin, které žijí na území dnešního Německa po staletí, je velmi nízký. Jedná se asi o 50 000 Dánů a o 60 000 Lužických Srbů, jejichž počet postupně klesá. Lužičtí Srbové, kteří hovoří dvěma spisovnými jazyky (dolnolužičtinou a hornolužičtinou), jsou posledním zbytkem Polabských Slovanů, kteří v minulosti obývali severovýchodní část dnešního Německa. Lužičtí Srbové si dodnes udržují svoje folklórní tradice, mají bohatou literaturu psanou vlastním jazykem a existuje několik škol, kde se vyučuje jejich jazykem. Přesto se zdá, že je už jen otázkou času, kdy dojde k jejich úplnému poněmčení.